

חג הפורים

הקדמה – החג הנצחי

מספרים לנו חז"ל "שכל המועדים עתידים ליבטל, וימי הפורים לא בטלים לעולם". בימות המשיח יתבטלו כל החגים – כולם, מלבד חג הפורים.

בחסידות מוסבר כי מאחר והתורה ומצוותיה הם נצחיים, כל הלכות החגים ימשיכו להתקיים גם בעתיד. עם זאת, ההארה הרוחנית שכעת מלווה כל חג תהיה נראית מעומעמת ("בטל") לפני הגילויים האלווקיים הנעלים של תקופה זו. פורים, לעומת זאת, מספק התגלות רוחנית כה נעלית, שהאור והשמחה שלו יבלטו גם בין הגילויים של העתיד.

בזמן המגילה, "קיימו וקיבלו היהודים עליהם ועל זרעם" (אסתר ט, כז). מדוע נאמר כפל הלשון גם קיימו וגם קיבלו? מסבירים חז"ל כי בימי מרדכי ואסתר, היהודים "קיימו" את נאמנותם לתורה ומצוות, אותם הם (רק) "קיבלו" בהר סיני:

במעמד מתן תורה בהר סיני, היהודים קבלו את התורה כשברקע נסים מדהימים, גילוי חד פעמי של אהבת ה' לבני ישראל, כאשר ה' התגלה בעצמו בצורה שלא התגלה כך מאז במשך כל ההיסטוריה. לא פלא שבני ישראל "הסכימו" לקבל את התורה!

לעומת זאת, "בימי אחשורוש", כל היהודים עמדו – בפעם הראשונה – בפני השמדה מוחלטת, במקרה וירצו להמשיך לקיים את התורה ומצוותיה. יהודי שהעדיף להציל את חייו הגשמיים, "כל" שהיה עליו לעשות היה לנטוש את היהדות, ה' ישמור. אבל היהודים העדיפו מוות גשמי על מוות רוחני, הם קיבלו על עצמם מחדש את התורה, והוכיחו זאת במשך כל שנת הסכנה, כאשר לא היה יהודי אחד שהפנה עורף לתורת משה.

זו, במובן מסוים, הייתה קבלה יותר גדולה אפילו מאשר מתן תורה.

התוצאה של מסירות נפש זו עבור שמירת התורה והמצוות, הייתה נס הפורים והגילוי האלווקי הנעלה שבו. יתר על כן, כאמור במגילה (כח, ט) "וְהַיָּמִים הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים וְנִעְשִׂים בְּכָל-דּוֹר וָדוֹר, מִשְׁפָּחָה וּמִשְׁפָּחָה, מִדִּינָה וּמִדִּינָה, וְעִיר וְעִיר; וַיְמִי הַפּוֹרִים הָאֵלֶּה, לֹא יַעֲבְרוּ מִתּוֹךְ הַיְּהוּדִים, וְזִכְרָם, לֹא-יִסּוּף מִזְרָעָם" – על ידי שמחת פורים כהלכה מעוררים אנו את ההשפעות הרוחניות, שלאחר מכן באות לידי ביטוי, ומקרינות בכל שנה מחדש. למעשה, בשל ההתקדמות המתמדת של היהודי בעבודת ה', רמות גבוהות יותר של האור של פורים מתגלות מדי שנה.

לימוד הלכות ודרושי פורים

א. ללמוד הלכות פורים, וגם דרושי פורים (בתורת החסידות)¹, ובאופן של הבנה והשגה, ועד אליבא דנפשי, שזה יפעול על הלימוד עד במעשה בפועל².

כל יהודי, כל צרכי החג

ב. יש להקהיל את כל בני ישראל³, עד לפנה נדחת בקצוי תבל – "להרעיש" (רעש דקדושה) מתוך "שטורעם" הכי גדול ("א מורא'דיקן שטורעם") [ובדרכי נועם ובדרכי שלום מתוך אהבה ושמחה ("מרבין בשמחה")⁴] בנוגע לכל עניני הפורים, שאצל כל בני ישראל יהיו כל עניני הפורים, על ידי הכנה המתאימה בעוד מועד (החל משבת מברכים אדר)⁵.

כל יהודי, כל מצוות החג

ג. להשתדל שכל יהודי עד בכל קצוי תבל (בגשמיות או ברוחניות) יהי לו כל צרכי החג לקיים כל מצוות פורים: (החל מהכנות לפורים כולל גם – המנהג דנתינת מחצית השקל בערב פורים)⁶ מקרא מגילה, משלוח מנות איש לרעהו, מתנות לאביונים, סעודת פורים, שמחת פורים וכו'⁷.

וזאת למועדי שהליקוט כולל הן השיחות המוגהות והן השיחות הבלתי מוגהות (רשימת השומעים), מתשמ"ח ואילך, והוא על אחריות המלקט בלבד.

1 לא מתפעלים מאצילות

בענין ללמוד דרושי פורים יש להעיר משיחת מוצאי שושן פורים תשמ"ט ע' 3-462: "זהו תוכן העבודה דימי הפורים – מן הקל אל הכבד:

בתחילת העבודה, בהיותו בערים הפרזים שאינם מוקפות חומה במצב של עניות, י"ד . . ה"ה בדראג ד'בן כפר שראה את המלך" (דוגמת דרגתו של יחזקאל), ולאחרי זה, כשמתעלה להיות בכרך מוקף חומה, במצב של עשירות י"ה . . ה"ה בדראג ד'בן כרך שראה את המלך" (דוגמת דרגתו של ישעי').

..וההוראה מזה בעבודת כאו"א מישראל – בנוגע ללימוד פנימיות התורה, עניני ספירות כו', שעי"ז נעשה "דע את אלקי אביך" – שצ"ל בדוגמת "בן כרך שראה את המלך", היינו שכאשר מדברים עמו אודות עשר ספירות, לא רק עשר ספירות דעולם העשי', אלא גם עשר ספירות דעולם האצילות – אין זה אצלו דבר הכי חדש, ובמילא, אינו עושה מזה "שטורעם", ולא על ענין זה מנצל את ההתפעלות שלו. – התפעלות צ"ל אצל יהודי, ואדרבה, התפעלות היא מעיקר העבודה, אבל, ההתפעלות צריכה להיות מבחי' שלמעלה מאצילותו".

2 לימוד הלכות פורים

ש"פ פקודי ד' אדר תשמ"ט – התוועדות ע' 410: "בעמדנו בחודש אדר שני, בתוך השבועיים לפני פורים – לעשות כל ההכנות המתאימות לפורים, כולל – ללמוד הלכות פורים וכו'".

3 להגיע לכל יהודי

ש"פ ויקהל מבה"ח אדר שני תשמ"ט – התוועדות ע' 387: ""כנוס את כל היהודים", "אשר בכל מדינות המלך (מלכו של עולם), הקרובים והרחוקים(אסתר ט, כ)"".

4 שמחה גדולה כבמתן תורה

ש"פ ויקהל תשמ"ט שם בהערה 105: "כמו במ"ת, שביחד עם ה"שטורעם" ד"באימה וביראה וברתת ובזיעל, ה' גם הענין ד"כפה עליהם הר כניגית", שזהו"ע התגלות אהבה רבה שהקיפה כל מציאותם כו', ובמילא, ה' זה מתוך שמחה גדולה". [הערת המו"ל: משמעותו הפשוטה של הביטוי "כפה עליהם הר כניגית, היא שהשם אילץ את עם ישראל לקבל את התורה על ידי האיום לקבור אותם מתחת לעם. אולם חסידות מסבירה זאת כמשל לגילוי אהבתו העצומה של ה' לעמו, אהבה כה עזה, שכאשר ראו אותה בני ישראל, 'נגררו' לקבל את התורה באהבה ובמסירות שלא יכלו לעמוד בפניהן].

5 ש"פ ויקהל תשמ"ט שם: "ועאכו"כ מר"ח אדר שני".

6 ש"פ ויקהל תשמ"ט שם ובהערה 106.

7 ש"פ פקודי תשמ"ט שם עמוד 480.

ד. הנ"ל [סעיף ב'] מעורר גם על ענין הצדקה בכלל (שזהו התוכן של כמה מצוות דפורים), שבמשך חודש אדר במיוחד יוסיפו עוד יותר בצדקה⁸.

מחצית השקל עבור כל בני הבית

ה. בתענית אסתר נוהגין ליתן [שלשה] מחצין[ות] מן המטבע הקבוע באותו מקום ובאותו זמן, (זכר למחצית השקל שהיו נותנין באדר), ומפורסם המנהג ליתן גם עבור כל בני הבית⁹.

לחנך הקטנים שיתנו מהכסף שלהם

ו. מה טוב ומה נעים – שיחנכו קטנים לתת ג' [מטבעות ל]מחצית השקל מכספם שלהם, ובאופן, שההורים עוזרים להם, שיוכלו לתת זאת מתוך הרחבה, ושישאר להם עוד מספיק כסף לצרכיהם, כך שלא יחסר להם כלום¹⁰.

מבצע פורים

ז. להתחיל ולהשלים מבעוד מועד כל ההכנות הדרושות למבצע פורים בכל העולם כולו, שלא ישאר אפילו יהודי אחד בפניה נדחת בקצויה תבל [למגדול ועד קטן], "מנער ועד זקן טף ונשים" שלא יהי נכלל ב"מבצע פורים"¹¹.

8 פורים מוקדם

ש"פ פקודי תשמ"ט – התועודיות ע' 410. וראה ש"פ משפטים תש"נ – התועודיות ע' 317-8: "להשתדל בעוד מועד (ובפרט החל מ"ח אדר, שבועיים לפני פורים) בנתינת צרכי הפורים לכל אלה שזקוקים לכך (מתחיל מהנמצאים בסביבתו, וכן הנמצאים ברחוק מקום, ועד – בקצויה תבל), כדי שיוכלו לחוג ימי הפורים כדבעי באופן של "אורה ושמחה וששון ויקר", כפשוטו... ובאופן של "משתה ושמחה", עד לשמחה שלמעלה מהגבלה. ומדתו של הקב"ה מדה כנגד מדה וכמ"פ ככה – שע"י ההשתדלות בנתינת צרכי החג להזקוקים לזה, מוסיף הקב"ה בנתינת ברכותיו לכאור"א מישראל בריבוי מופלג במשך כל השבועיים שלפני הפורים (עד שיצטרכו לחפש אביון כדי לקיים מצות "מתנות לאביונים", [ובהערה 114 שם: "ויש לעיין כיצד יהי' קיום המצוה ד'מתנות לאביונים" כשיקויים היעוד "אפס כי לא יהי' בך אביון"]) שמוזה מובן גודל השמחה שנעשית אצל כאור"א מישראל בימי הפורים הבעל"ט".

9 שלושה חצאים

משיחת תענית אסתר תשמ"ט – התועודיות ע' 439. וראה שם: "קודם תפילת מנחה דערב פורים – שנוהגין ליתן "מחצית מן המטבע הקבוע באותו מקום ובאותו זמן, זכר למחצית השקל שהיו נותנין באדר", ולא רק מחצית השקל אחד, אלא "יש ליתן שלושה, וכמפורסם המנהג ליתן גם עבור כל בני הבית.

ויש להעיר על דבר פלא בהשייכות דנתינת מחצית השקל לתענית אסתר: אע"פ שמחצית השקל שהיו נותנין באדר – בשביל קרבנות ציבור שמתחילים להקריב באחד בניסן מתרומה חדשה – לא הי' אלא מחצית השקל אחד, מ"מ, נותנים בתענית אסתר שלשה חצאי שקלים. ויש לומר, שנתינת שלשה חצאי שקלים בתענית אסתר היא גם כנגד שלשה ימים שגזרה אסתר תענית, כמ"ש "וצומו עלי גו' שלשת ימים (אסתר ד, טז)" נוסף על העילוי ד"חזקה", "בתלת יומיני הוי חזקה", שע"ז ניתוסף חזקת חזקת בכללות הענין ד"קיימו מה שקיבלו כבר".

שלשה ימים אצל בכיס

וראה שם ע' 460: "גם בתענית אסתר עכשיו שמתענים יום אחד, נרמז הענין ד"שלשת ימים (אסתר ג, ח)" בנתינת הצדקה שנוהגין ליתן שלשה מחצית השקל (רמ"א אור"ח ר"ס תרצ"ד) – כדאיחא בספרים (ראה כף החיים אור"ח סתקט"ו סקט"ו, וש"נ) שביום התענית יש ליתן סכום הסעודות לצדקה (ומהטעמים לזה – שהרבי מה שאינו אוכל ושותה ביום התענית אין זה כדי שסכום הסעודות יישאר בכיסו ואח"כ ישתמש בו לענייני חול, אשר, עם היותם ענייני חול של יהודי, שהם בודאי בתכלית הכשרות כו', אין זה דומה כלל להעילוי דקדושת הצדקה), ונמצא, שנתינת הצדקה במספר שלשה (שלשה מחצית השקל), היא במקום התענית שלשת ימים".

10 משיחת כ"ד אדר ראשון תשנ"ב – שיחות קודש ע' 788- השיחה האחרונה אותה זכינו (לע"נ) לשמוע מהרבי מה"מ.

11 ש"פ תרומה תנש"א – התועודיות ע' 310-311: "כולל גם באופן של פעולה נמשכת

הקדמה

אבן היסוד של היהדות

"כעס המן הרשע ואמר: אין אני שולח ידי תחילה אלא באלו התינוקות" (מדרש רבה ז, ג). כאשר זמם המן להשמיד את העם היהודי, תכנן להתחיל במסע ההרג שלו מהילדים הקטנים הלומדים תורה – ילדים אלו הם הבסיס של עם ישראל.

קשר בלתי ניתן להריסה

מדרש נוסף (ד, ט) מספר על מאורע שאירע באחד משלושת ימי התענית אותם קבע מרדכי: "לאחר שעשה העץ הלך אצל מרדכי, ומצאו שהיה יושב בבית המדרש והתינוקות יושבים לפניו ושקים במתניהם ועוסקים בתורה והיו צועקים ובוכים.

ומנה אותם ומצא שם שנים ועשרים אלף תינוקות. השליך עליהם שלשלאות של ברזל, הפקיד עליהם שומרים ואמר: למחר אהרוג אלו התינוקות תחילה, ואחר כך אתלה את מרדכי. והיו אמותיהם מביאות להם לחם ומים ואומרות להם: בנינו, אכלו ושתו קודם שתמותו למחר ואל תמותו ברעב. מיד היו מניחין ידיהם על ספריהם ונשבעים:

בחיי מרדכי רבנו, לא נאכל ולא נשתה, אלא מתוך תעניתנו נמות!"

ילדים יהודיים אלו, לא פחדו כלל והסכימו לקבל על עצמם כל עונש שיהיה, על מנת שלא להיפרד מרבים ומהתורה שאותה לימד אותם.

חיילים קטנים

על פי זה נוכל להבין את הפסוק "מפי עוללים ויונקים יסדת עוז למען צורריך" (תהילים ח, ג). בהשקפה ראשונה, הפסוק אינו מובן כלל. מאבק באויב ("הלוחם בגלוי כשני מחנות העומדים זה מול זה"), ובודאי במתנקם ("הוא יותר חזק מחבירו, והוא מתנקם מאיתו"), דורש אנשים חזקים שיכולים לעמוד בקשרי מלחמה, ואיך יוכלו עולל ויונק בכחם הדל להשביח אויב ואפילו מתנקם?

התשובה לכך היא סגנון המלחמה של ה'. "לא בחיל ולא בכח כי אם ברוחי אמר ה' צבאות". "רוחי", הוא שם הוי' שישנו בכל אחד ואחד מישראל. "מפי עוללים ויונקים", מהבל פיהם של תינוקות של בית רבן, "יסדת עוז", אין עוז אלא תורה, והיא המשביתה את האויב, ואפילו את המתנקם. [על פי מאמר "וקבל היהודים" תרפ"ז].

ח. מנהג ישראל, שמנצלים ימי הפורים להוסיף בחינוך התינוקות, וגם משתדלים שישתתפו במצוות פורים: שולחים על ידם משלוח מנות, ועוד¹², שעל ידי התינוקות בטלה הגזירה¹³.

הפעלות לילדים

ט. הפעולה עם הקטנים – צריכה להיות במיוחד – באופן השייך אליהם מצד עצמם (נוסף לכך שנכללים עם הגדולים ונגררים אחריהם), ובפרט שעל ידם נוסף גם אצל הגדולים¹⁴.

על ובכל השנה כולה – ע"י שלימות העבודה דקיום התורה ומצוות, "קיימו מה שקבלו כבר".

12 הכאת המן

ראה תענית אסתר ופורים תשמ"ח – התועודיות ע' 410 הערה 114: "בעת מקרא מגילה נוהגין תינוקות לקחת אבנים חלוקים ולכתוב עליהם המן, וכשמזכיר הקורא את המגילה המן הם מקישים זו על זו למחוק את שמו (אבודרהם תפילת פורים)".

13 תשמ"ח שם ע' 410.

טו. להוסיף באהבת ישראל ואחדות ישראל, [כמודגש במצוות דפורים] שעל ידי זה מבטלים סיבת הגלות ומביאים את הגאולה²².

כל מצוות פורים ברוב עם הדרת מלך

טז. נוסף על קיום כל המצוות דימי הפורים על ידי כל אחד ואחת – יש להרעיש ולפרסם בכל מקום ומקום, הן בחוץ לארץ והן (ועל אחת כמה וכמה) בארצנו הקדושה על דבר ההשתדלות שכל עניני פורים יהיו באופן ד"ברוב עם הדרת מלך"²³.

יז. [הנ"ל הוא] לא מבעי בנוגע למקרא מגילה, דמאי קא משמע לך, אלא גם בנוגע למשלוח מנות ומתנות לאביונים [בזהירות בכבודם של עניים]²⁴, ומשתה ושמחה²⁵ אף שלא מצינו שיקפידו לעשותם

(20) לא יותר מארבע

[הערת המו"ל הרבי מתייחס ל"גזירה", לפיה כל אדם מתחת לגיל 40 לא ישתה יותר מארבע כוסיות קטנות של משקה חריף – וגם אז, בתנאי כי ארבע הכוסיות לא יגרמו לו לשכרות. מדי פעם, היה הרבי מבקש מאדם ספציפי למלא את החיוב לשתות יותר מארבע כוסיות בכדי להוציא ידי חובה את כל הנוכחים].

(21) שמחת פורים אינה מזיקה

ש"פ תצוה, שבת זכור תש"נ – התועדויות ע' 372: "ואין צורך להאריך בזה, כיון שהדברים ידועים ומפורסמים, וגם בדפוס". ולהעיר משיחת פורים תשמ"ט [שנה לפני זה] – התועדויות ע' 454: "שמחה שלמעלה ממדידה והגבלה, "עד דלא ידע", ובזה גופא – לא רק כמו אלו שיוצאים י"ח "עד דלא ידע" ע"י שינה (כמובא בשר"ע), אלא מקיים הציווי "לבסומו כו' עד דלא ידע" כפשוטו (מבלי לחפש "היתרים" ו"פשרות" וכיו"ב הערה 13 שם: אע"פ שבנדו"ז אין זה "פשרה", אלא, דין גלוי בשר"ע), ואשרי חלקו וגדול זכותו, ויה"ר שממנו יראו וכן יעשו.

וישנה ההבטחה שבדאי לא יהי' מזה דבר בלתי-רצוי – שכן, בנוגע לימים טובים מצינו ש"חייבין בית דין להעמיד שוטרים ברגלים כו" כדי שהשמחה לא תביא לענין בלתי רצוי, ולא מצינו זה בפורים, ואדרבה, בימי הפורים התירו כו"כ ענינים שבמשך השנה כולה הם דברים בלתי-רצויים, עד לדבר האסור, כמ"ש הרמ"א "מה שנוהגו לבלוש פרצופים בפורים, וגבר לובש שמלת אשה ואשה כלי גבר, אין איסור בדבר, מאחר שאין מכווין אלא לשמחה"²⁶.

(22) אחדות ישראל = אחדות ה'.

שיחת ט"ז אדר – בעת ה"יחידות" תש"נ – התועדויות ע' 394. וראה ש"פ ויקרא תשמ"ט – התועדויות ע' 424: "וכיון שעיקר החידוש דפורים הוא שגם במצב של פיזור ופירוד עושים כביכול ומגלים אחדותו של הקב"ה, ע"י אחדותם של ישראל – לכן, מודגש הדבר גם בפרשת ימי הפורים, כדאיתא בספרים שגזירת המן היתה בגלל הטענה על ענין הפירוד, "מפוזר ומפורד בין העמים", ולכן תוכן המצוות דפורים הרי זה בענין האחדות – החל מ"משלוח מנות ומתנות לאביונים", שבהם מודגשת ביותר אחדותם של ישראל, שעל ידם נעשה קירוב ואחדות בין הנותן להמקבל (רעהו, האביון).

ועד"ז בנוגע ל"משתה ושמחה" ר"מקרא מגילה" – שגם בהם מודגש ענין האחדות:

ב"משתה ושמחה" – כפס"ד הרמב"ם ש"אין שם שמחה גדולה ומפוארה אלא לשמח לב עניים ויתומים ואלמנות וגרים כו", היינו, שב"משתה ושמחה" דפורים מודגשת ביותר האחדות עם העניים.

וכן ב"מקרא מגילה" – ש"צריך לחזור אחר עשרה", ויתירה מזה – לא רק עשרה, אלא "ברוב עם", ועד ש"מבטלין תלמוד תורה למקרא מגילה" בציבור²⁷.

(23) פגישה לא מקרית

ש"פ ויקרא תשמ"ט – התועדויות ע' 425. וראה שיחת תענית אסתר תשמ"ט – התועדויות ע' 437: "כשפוגשים יהודי [וליתר דיוק – לא רק כשפוגשים אותו אלא יש להשתדל לפוגשו וכו'] יש לפעול עליו בנוגע לכל עניני תומ"צ, ועאכ"כ בנוגע לעניני פורים – להשתדל ולעשות כל התלוי בו שכל יהודי יקיים כל המצוות דפורים, ובאופן ד"ברוב עם"²⁸.

(24) הנתינה ברוב עם, העני יקבל במקום מכובד

ש"פ ויקרא שם ע' 425-6: "ובנוגע ל"מתנות לאביונים" – מובן וגם פשוט שהנתינה "ברוב עם" צריכה להיות בתכלית הזהירות בכבודם של העניים, ע"י הנתינה "ברוב עם" לגבאי צדקה או לקופת צדקה, נוסף על הנתינה לקופת צדקה שבביתו הפרטי, שקבעה ועשאה חלק מן הבית, ובפרט בחדר התבשיל וכו"²⁹.

(25) הסעודה הנודדת

שם ע' 245: "ובפרטיות יותר: בנוגע ל"משתה ושמחה" – אף שכא"ז חוגג סעודת פורים בביתו, עם בני משפחתו כו", הרי, ידוע המנהג שהי' בכמה קהילות קדושות בישראל

י. [הנ"ל הוא] כמנהג ישראל לשתף גם את הקטנים בכל עניני הפורים, ואדרבה, בענינים מסויימים נעשה עיקר ה"שטורעם" על ידי הקטנים דוקא, כמו, בהכאת המן, על ידי "רעשנים" ושאר דרכים כיוצא בזה¹⁵.

יא. ועל דרך זה בנוגע להמנהג "לבלוש פרצופים (מסכות) בפורים" (כמובא בשולחן¹⁶ ערוך שבשביל מנהג זה התירו כמה ענינים) – שנעשה בעיקר על ידי הקטנים¹⁷.

מחית המן במחשבה ודיבור, וגם במעשה

יב. אצל הגדולים (אנשים ונשים) נעשה ענין זה [דהכאה המן] בעיקר במחשבה ודיבור ויש שלוקחים חלק גם במעשה, כפי שראינו אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו שבהזכרת "המן" בתוספת "תואר" ("האגגיי", "הרע" וכיוצא בזה) הי' מכה ורוקע ברגליו הקדושות¹⁸.

שלוש התועדויות

יג. כדאי שיערכו (לכל הפחות) שלוש התועדויות בקשר לימי הפורים – [חוץ מסעודת פורים, גם במשך המעט לעת¹⁸] כדי ששמחת פורים תהי' באופן של "חזקה"¹⁹.

התועדויות מרוסנות

יד. ההתועדויות יהיו מתוך שמחה באופן ד"עד דלא ידע", אבל עם ההגבלות שצריך להיות על פי תורת החסידות²⁰ כו', ובפרט בנוגע לתלמידים, ועל דרך זה בנוגע לכל בני ישראל²¹.

(14) ש"פ תרומה תנש"א הערה 118 – התועדויות ע' 310.

(15) שיחת תענית אסתר תשמ"ט – התועדויות ע' 438.

לימוד המגילה

ולהעיר מראשי דברים ש"פ יתרו תנש"א: "...קריאת המגילה היא ג"כ לימוד תורה, ובאופן דהבנה והשגה כדמוכח מזה שכשמוזכרים "המן" מרעישים בקריאות בוז ומרקעים ברגליים וכד' (ובפרט למנהגו שעושים זאת רק כש"המן" מוזכר בליווי תואר מסויים שזה מורה על המן כפי שנמשך למטה בעולם)".

(16) רמ"א אר"ח ט"ס תרצו.

(17) ועטרותיהם בראשיהם

שיחת תענית אסתר תשמ"ט שם. ולהעיר מש"פ ויקרא תשמ"ח – התועדויות ע' 484: "שבימי הפורים... נהגו הקטנים והקטנות לבלוש "עטרה", ותבוא עליהם ברכה".

(18) מה בין התועדות לסעודה?

ש"פ תצוה, שבת זכור תש"נ – התועדויות ע' 372: "להעיר, שאין הכוונה רק לסעודת פורים, שצריכה להיות בזמן מסויים דוקא, ולדעת הרמב"ם "חובת סעודה זו היאכל בשר כו" (לא רק שתיית יין), אלא גם בנוגע להתועדויות במשך המעט לעת דפורים".

(19) מעלתה של התועדות חסידית

ש"פ תצוה ערב פורים, ומוצאי פורים תש"נ – התועדויות ע' 368: "להמשיך השמחה על ובכל השנה כולה, שמחה של תורה שמחה של מצוה, כולל גם התועדויות חסידיות בכ"כ הזדמנויות [לא רק בשמחת אירוסין ונשואין, ברית מילה ופדיון הבן וכיו"ב (דמאי קמ"ל) אלא גם בימי הולדת וכיו"ב], כידוע גודל המעלה להתועדות חסידית מתוך אהבת ישראל ואחדות ישראל... נוסף על התועלת שבה בנוגע לקבלת החלטות טובות (והתחלת קיומן בעת ההתועדות עצמה) בנוגע לכל עניני תורה ומצוות".

ללא חשש ביטול תורה

ושם ע' 372: "וזוהו גם המענה לא' שכתב ע"ד ריבוי ההתועדות, שכיון שדורשים לערוך התועדות בימי הולדת וכיו"ב (נוסף על שאר ההתועדות בזמנים מיוחדים), מתי יסא זמן ללימוד התורה?!... ומוסיף במכתבו שדיבר בענין זה עם זקני החסידים והמשפיעים, והסכימו עמו שיש מקום ל"דאגה" זו. ובנוגע לפועל – יש להשתדל, כאמור, בעריכת התועדות בכ"כ הזדמנויות, כולל ובמיוחד בימי הולדת... ועוד ועיקר – שהתועדות אלו, הן ג' ההתועדות בקשר לימי הפורים, והן שאר ההתועדות, יהיו מתוך חיות והתלהבות (ולא באופן של קרירות)".

נשים: אחדות וחינוך

כב. על נשי ובנות ללמוד במיוחד מאסתר המלכה, להתחזק בהשתדלות יתירה ומתוך מסירת נפש, לעורר את כל ישראל לקיים ”כנסו את כל היהודים” אחדות ישראל. וכמו כן להוסיף חיזוק בעיקר שליחותם: חינוך בני ובנות ישראל³².

שנה פורימית

כג. ימי הפורים צריכים ”להשפיע”³³ על העבודה בכל הימים הבאים שיהיו חדורים באחדות ומסירות נפש [ושמחה]³⁴ של פורים, שבהם עצמם תהי’ אור והשפעה ממשית מעניני פורים³⁵.

שושן פורים

כד. מכיון שיש ערים מוקפות חומה (מקום הכי עיקרי ושלם) שחוגגים פורים בכל התוקף בזמן זה דוקא, הרי זה פועל גם בכל העולם [ושייך לכל אחד ואחת בעבודתו הרוחנית]³⁶.

בין פורים לפסח – מעות חיטין.

כה. [כיון שצרכי עמך מרובים], יש להתחיל ה”שטורעם” בכל זה מבעוד מועד – שמיד לאחרי פורים עוסקים כבר ב”מעות חטים”³⁷ והולך וניתוסף צרכי החג מזמן לזמן, ומוסיף והולך מיום ליום, ככל שמתקרבים לפסח³⁸.

שבע העולם מתנהל ע”י הקב”ה, ועד אשר אפילו אצל המלך אחשוורוש – נתהפכה דעתו לטוב . . . וזה גם נתינת כח לכללות העבודה בזמן הזה להשפיע על אומות העולם לקיים שבע מצוות בני נח”.

(32) שיחת תענית אסתר ופורים תשמ”ח – התוועדות ע’ 410.

(33) ראה שיחת תענית אסתר ופורים תשמ”ח שם: ”ובדיוק להשפיע”, ולא רק להאיר, שהאור אין בו ממשות בגשמיות, אלא להשפיע, שהשפע הוא דבר שיש בו ממש . . . שכל הימים הבאים יהיו חדורים . . . ולא רק שמקבלים הארה מימי הפורים, אלא שבהם עצמם תהי’ וכו”.

12 חודשי פורים

משיחת פורים תשמ”ט – התוועדות ע’ 450. ”כל עניני הפורים, ובפרט ענין השמחה, נמשכים על ובכל השנה כולה לא רק בימי הפורים שבכל שנה ושנה אלא גם במשך כל השנה כולה”.

(35) משיחת תענית אסתר ופורים תשמ”ח – התוועדות ע’ 410: ”ימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם”.

פורים כפול

(36) משיחת פורים תשמ”ט – התוועדות ע’ 454: ”ולהעיר, שיש מקומות בעולם שבהם חוגגים ימי הפורים בשני הימים, ב”ד ובט”ו – בערים שיש בהם ספק אם הם מוקפות חומה מימות יהושע בן נון. ואף שבכל המקומות שאין ספק חוגגים פורים רק באחד משני הימים (ל”ד או ט”ו) – הרי, בנוגע לעבודה הרוחנית צ”ל בכל מקום ומקום ב’ אופני העבודה, הן העבודה השייכת לערים מוקפות חומה, והן השייכת לערי הפרזים וכו”.

מקומו האמיתי של יהודי

ולהעיר משיחת טו אדר תש”נ – בעת ה”יחידות” – התוועדות ע’ 396: ”...והמשכו בשושן פורים – ששייך לכל בני ישראל, האנשים והנשים והטף: מצד המקום – שהמקום האמיתי דכא”א מישראל הוא ב”שושן הבירה” עיר הבירה של מלך מלכי המלכים הקב”ה, מלכו של עולם, ששם נמצאת נשמתו של כא”א מישראל, וכיון ש”נשמתם עיקר וגופם טפל”, נמצא גם הגוף הגשמי (בכל מקום שהוא) ב”שושן הבירה”, היינו, שכל בנ”י נקראים ”היהודים אשר בשושן”.

תחילת ההתרה

שיחת מוצאי שושן פורים תשמ”ט – התוועדות ע’ 464. וראה שיחת תענית אסתר ופורים תשמ”ח – התוועדות ע’ 411: ”גדול תלמוד שמביא לידי מעשה” . . . ומנהג ישראל תורה הוא, שמתחילים לתת משך זמן לפני פסח (החל משלושים יום קודם החג, יום הפורים) . . .

(38) משיחת ערב פסח תש”נ – התוועדות ע’ 51.

המנין הנייד

יח. [הנ”ל הוא] עד כדי כך שכאשר יודעים שבפינה נדחת בעולם נמצא יהודי אחד, יש להשתדל להביא אליו עוד תשעה יהודים כדי שגם הוא יוכל לקיים עניני הפורים בציבור²⁷.

רענון קבלת התורה

יט. ועוד ועיקר – לעורר אודות כללות הענין ד”ק”ו מה שקבלו כבר, חידוש הקבלה דכל עניני התורה ומצוות על כל השנה כולה, שיהיו חדורים בנקודת היהדות, אמונה ומסירות נפש, וכל זה – מתוך הדגשה באחדות ישראל²⁸.

להתחזק בתורה מתוך מסירות נפש

כ. יש לקבל מימי הפורים תוספת חיזוק וקיום בלימוד התורה²⁹ ובהקדמת עבודת התפלה, עד מתוך מסירות נפש, ובאופן החודר בתוך האדם, גם בגופו הגשמי, שהגיעה שלו בתורה פועלת שינוי בגופו והנהגתו³⁰.

גילוי היחידה שבכל יהודי

כא. נוסף לעבודה עם עצמו, יש להשתדל לגלות את כח המסירות נפש (גילוי היחידה) אצל יהודים נוספים למרות שמצד עצמם נמצאים הם במצב ד”מפוזר ומפורד בין העמים”³¹.

שהיו הולכים בפורים מבית לבית כדי להשתתף ולהוסיף בסעודת ושמחת פורים של יהודים נוספים, [ובהערה 102: ע”ד שמצינו בנוגע ל”הקפות” בשמחת תורה – ש”גם כי עשה כן בבהל”ו שלו, אם הולך לבהל”ו אחר שלא גמרו, ירנן וישמח ג”כ עמהם” (סידור אדה”א לפני ”סדר הקפות”). ושם ע’ 432-3: ”ופשוט, שאין צורך להמתין עד שחבירו יזמינו לביתו, ועכ”פ לבקש רשות להיכנס לביתו של חבירו – כי, בודאי שחבירו ישמח כשיכנס לביתו, ויודה לו שבא להשתתף עמו בשמחת פורים, ולהוסיף עוד יותר בשמחתו כו”.

להשאיר חותם

ופעולה זו הדוספה בשמחה, רישומה ניכר ונמשך גם לאחרי שיוצא מביתו של חבירו (לילך לבית אחר כו’), אצל כל אנשי הבית, אנשים נשים וטף. וכל זה – באופן שפועל גם על העוברים ושבים שמחוץ לבית (אע”פ שאינם נכנסים לבית), שגם הם מבחינים שבבית זה נערכת סעודת פורים בשמחה גדולה ביותר, וע”ז נפעל גם בעוברים ושבים – ע”ד הפעולה דזריעת גרעין שעל ידו נעשית הצמיחה, ולא רק לאחר משך זמן, אלא תיכף ומיד”] נוסף לכך שישכילים להוסיף בשמחת פורים ”ברוב עם” לאחרי הסעודה בביתו עם בני משפחתו”.

(26) שם ע’ 245: ”אלא כל אחד ואחד לעצמו, מכל מקום, כיון שרוצים וצריכים לסיים הגלות (ה”פיזור לבין האומות”) ע”י הוספה באחדותם של ישראל, כדאי ונכון ביותר להשתדל ככל האפשרי שגם ענינים אלו יהיו ”ברוב עם”.

(27) שם: ”אם אין אפשרות להביאו למקום הציבור”.

28) לא ברוב עם – עם אחד!

שם ע’ 246: ”שנעשית חקוקה בזכרוננו תמיד, באופן שלא שייך שכחה או שינוי, ופועלת פעולה בעבודה בפועל . . . וכל זה מתוך הדגשה מיוחדת באהבת ישראל, שפועלים זאת על כל ישראל, לא רק ”ברוב עם” אלא כל העם ממש, שנעשים ”עם אחד” בגלוי וכו”.

29) תורה אחת

”נגלה תורה ופנימיות התורה, במיוחד – כפי שלומדים אותם כתורה אחת (נשמתא דאורייתא וגופא דאורייתא) . . . ובפשטות, להוסיף בלימוד התורה, בין בכמות ובין באיכות (בחיות מחודשת כו’).”

30) קבלת התורה מחודשת

משיחת תענית אסתר ופורים תשמ”ח – התוועדות ע’ 408-9: ”בעמדנו ביום הפורים, כאשר ”הימים האלה נזכרים ונעשים” נפעל מחדש ומתחדש (ועד ”חדשים”) הענין ד”קיימו מה שקבלו כבר” במ”ת . . . יש לקבל מימי הפורים וכו”.

31) גילוי יחידו של עולם

משיחת תענית אסתר ופורים תשמ”ח – התוועדות ע’ 409: ”ועד – לעשות גם את עבודתו בחלקו בעולם, לקבץ ולאחד את כל ניצוצות הקדושה הנמצאים ”מפוזר ומפורד בין העמים”, ולגלות בטבע העולם – את יחידו של עולם, ע”ד שבימי הפורים נתגלה אץ